

YUN121
YUNAN KÜLTÜR TARİHİNE GİRİŞ

Dr. Öğr. Üyesi Esra Yalazi
eyalazi@ankara.edu.tr

Yayının kaynağı için bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1036047>

Geçmiş İçin Bir Başvuru Kitabı Olarak Homeros Destanları III Destanda Farklılık Diyalektiğinin İzleri: Troialılar ve Müttefikleri

Homeros'un, Troialıları zengin bir ağanın ağılındaki ak sütleri sağılan koyunlar gibi sürü sürü duran, karmakarışık sesler çıkaran, kuzuların çığlıklarını andıran, başka başka diller konuşan, ayrı yerlerden gelme erler olarak tasvir ettiği görülmektedir. Buna karşın Hellenleri tasvir ederken adlandırdığı Danaoları ise düzgün sıralarını koruyan, komutanlarını sessizce dinleyip tek yürek gibi hareket edebilen disiplinli bir topluluk olarak göstermektedir (Hom. Il. 4.427-438). Aynı şekilde Troialılar kasırgadan, sağanak yağmurdan kaçıp çığlık çığlığa göklere yükselen bir turna sürüsü gibi tasvir edilirken, Akhalar ateş püskürerek birbirlerine yardım eden ve sessizce saflarını koruyan bir disiplin içinde tasvir edilmektedir (Hom. Il. 3.1-9). Bu üstünlük ifadesi Anadolu halklarını güdülmeye uygun bir hayvan sürüsü, Hellenleri ise akli başında, disiplinli ve yönetmeye layık bir halk olarak görülmesine hizmet ettiğini söylemek yerinde olabilir. Zira savaşın galibi olmak zaten üstünlüğün bir göstergesidir ve galip olmanın gereği olan özelliklerden birisi de insanlar ile hayvanlar arasındaki doğal üstünlüktür.

Yayının kaynağı için bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1036047>

Destanda Farklılık Diyalektiğinin İzleri: Topulukların Davranışsal Farkları

Homēros'un ortaya koyduğu bu izlek Klasik Çağ'da Ksenophōn'un "Kyros'un Eğitimi" (Κύρου Παιδεία) eserinde de işlenen ana temalardan biridir. Ksenophōn'un tarihselliğinden uzak bir karakter ve sanki bir Hellen lideri gibi tasvir ettiği Pers Kralı Kyros, kendisine tabi milletleri sanki bir hayvan sürüsünü güden bir çoban gibidir (Xen. Kyr. 1.1.2-3; 8.2.14). Benzer biçimde Atinalı tragedya ozanı Aiskhylos da Pers ordusunu arı sürüsü (Aischyl. Pers. 128) ve tanrısal sürü (Aischyl. Pers. 75-76) olarak tanımlar ve bu halkların başlarında bir çobanla idare edilmeleri (Aischyl. Pers. 241) fikrini vermektedir. Herodotos da Pers ordusunu "her ırktan ayırım yapılmadan toplanmış karmakarışık savaşçılar" olarak tanımlamaktadır (Hdt. 7.40) ve bunlar kamçı ile güdülmektedirler (Hdt. 7.103).

Yayının kaynağı için bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1036047>

Destanda Farklılık Diyalektiğinin İzleri: Topulukların Davranışsal Farkları

Destanda Hellenler ile Troialılar ve müttefikleri arasında kurulan farklılık diyalektiğinin başka bir boyutu olarak Troialıların zenginlikleri de önemli bir vurguya sahiptir. Onların cilalı taşlardan yapılmış büyük ve gösterişli sarayları dikkate şayandır (Hom. Il. 6.242–250). Belirli bir hediye ekonomisi içerisinde altın ve değerli hediyeler aristokratlar arasında siyasi hedefler ve yandaşlığın temini amacıyla değiş tokuşa tabiidir (Hom. Il. 11.122–135). Bu tasvir Hellen aristokrasisinde de karşımıza çıkan megaloprepeia uygulamasını çağrıştırmaktadır. Arkaik dönemde sadece hediyeleşmeyle nüfuz kazanma olarak işlev gören ama Klasik dönemde aristokratların kente karşı sorumluluğu haline gelen ve kentin süslenmesi olarak ifade edilen uygulama aslında aristokrat evlerin (oikos) zenginliğine dayanıyordu (Xen. oik. 2.5-7).

Yayının kaynağı için bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1036047>

Destanda Farklılık Diyalektiğinin İzleri: Topulukların Davranışsal Farkları

Tekrar destana dönecek olursak, bu anlamda Troialılar Hellenlerden farklı değillerdir. Hatta Homēros, bu servetin kendilerine bahşedilmesindeki tanrısal lütfun bilincinde bir Hektör imgesi çizmektedir. Zira Hektör, bu zenginliklerin Troialıların ellerinden çıkmasını tanrının gazabına bağlamaktadır. Bununla birlikte Hektör'un savaşı ve müttefiklerinin bağlılığını finanse etmek amacıyla olsa gerek Troia'nın tüm zenginliklerini ve altınlarının Phrygialılara satıldığını belirtmesi, önemli bir farklılık noktasının ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Zira Phrygialılar, gerek kendi desteklerini ve gerekse diğer müttefiklerin desteklerinin sağlanmasındaki kaynak ihtiyacının karşılanması adına bu zenginliklerin el değiştirmesinde aracı olmuşlardır. C. J. Borges, hediye ekonomisinin servet transferine yol açtığı bu uygulama sayesinde Phrygialıların fırsatçı ve altın düşkünü bir karakter özelliğine sahip olarak tasvir edildiğini iddia etmektedir. Altının paraya çevrilmesi hediye eşyalardaki sanatsal ve manevi değerinin kaybedilmesi ile de eşdeğerdir. Yani vurgu açgözlülük kadar değer bilmezliği de içermektedir.

Yayının kaynağı için bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1036047>

Destanda Farklılık Diyalektiğinin İzleri: Toplulukların Davranışsal Farkları

Klasik dönemde çizilen şaşaa ve zenginlik düşkünü barbar imgesinin destanda sözü edilen bu izleğın bir devamı niteliğinde olduğu görölmektedir. Aiskhylos ve Herodotos tarafından sıklıkla kullanılan habrosynē (lüks yaşam) kavramı, tam da bu karşılığı ile Hellenler için ölçölülük (sophrosynē) zıtlığının ortaya konmasını gerektirmiştir. Aiskhylos hem Lidyalılar hem de Persler için habrosynē çerçevesinde tasvirler getirirken, Herodotos Lidyalılar için bu kullanıma öncelik vermektedir (Hdt. 1.71.4). Bununla birlikte Aiskhylos'un altın dolu ve şatafatlı saray (τῶν ἀφνεῶν καὶ πολυχρύσων ἔδρᾶνων) olarak ifade ettiğı Pers sarayı tasviri de Priamos'un talan edilen sarayından adeta izler taşımaktadır (Aischyl. Pers. 3-4).

Yayının kaynağı için bkz. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1036047>

Destanda Farklılık Diyalektiğinin İzleri: Toplulukların Davranışsal Farkları

Homēros, hem Karialılar hem de Phrygialılar için gösteriş ve aç gözlülüğü Hellenlerden farklılıklarını vurgulamak için kullanmış ve sonraki dönemlere Hellen olmayanların tanımlanması için sağlam bir dayanak miras bırakmıştır. Bununla birlikte Karialılar için kullandığı kaba konuşan βαρβαρόφωνος tasvirini, Troia'nın müttefiklerindeki çok dilliliğin getirdiği düzensizlik ile birlikte vurgulaması ile de sonraki dönemlerde barbaros kavramının yerleşebilmesi için gerekli veriyi sunmuştur. Bu halen üzerinde uzlaşmış bir husustur.